

RADNIČNÉ NOVINY

12/21
DECEMBER
Ročník 3.

PREHĽAD INVESTIČNÝCH AKCIÍ

Dokončili sa opravy
viacerých ciest
a chodníkov.

VYNOVENÉ MULTIFUNKČNÉ IHRISKÁ

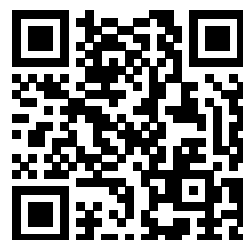
Športová verejnosť
dostane predčasný
vianočný darček.

MESTO OTVORILO VAKCINAČNÉ CENTRÁ

Snahou radnice je,
aby sa život vrátil
do normálu.

NOVINY PRE
SLABOZRÁKÝCH

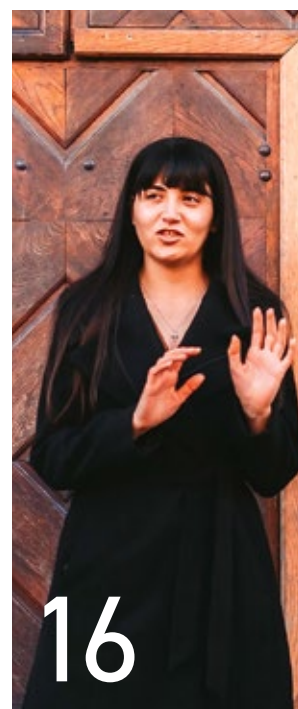
11

4

8

16

10

ZÁCHRANA ŽIVOTOV NA PRVOM MIESTE

Začiatkom novembra sme v našom meste zriadili viacero mobilných očkovacích miest s hlavným cieľom zachrániť čo najviac ľudských životov.

O vakcíny bol enormný záujem ešte pred zavedením lockdownu a mobilné očkovacie miesta fungujú doteraz. Našou snahou je dávať aj naďalej možnosť dať sa zaočkovať tým, ktorí doteraz váhali, aby mohli ochrániť seba a svojich blízkych.

Na mysl máme najmä seniorov, ktorí majú zvyčajne problém presúvať sa na vzdialené miesta. Preto naše mobilné očkovacie jednotky pôsobia aj na sídliskách a v odľahlejších mestských častiach ako Janíkovce, Dražovce alebo Kynek. Tretiu dávku vakcíny sme podali stovkám seniorov a aj viac ako trom desiatkam imobilných občanov, za ktorými sme vycestovali priamo do ich domovov.

V čase písania tohto textu sme podali vakcínu celkom 4 094 ľuďom, z toho 2 957 bolo prvých dávok, respektíve jednodávkových vakcín.

Som pevne presvedčený o tom, že aj vďaka našej snahe stráví tento rok viacero ľudí sviatky pri vianočnom stole a nie na nemocničnom lôžku.

Všetkým vám, bez rozdielu na to ako vnímate pandémiu a očkovanie prajem, aby ste vianočné sviatky prežili v zdraví a do nového roka vykročili správnou nohou.

Marek Hattas
primátor mesta Nitra

OBSAH

4-7

Meníme Nitru – vynovené chodníky aj ihriská

8-9

Prestúpte na novú MHD

11

Rubrika o doprave „S dopravákom na cestách“

12

Mesto otvorilo vakcinačné centrá

13

Nová rubrika „(Ne)viditeľní“

16-18

Iracké Vianoce v Nitre

19

Osemdesiatničky vyrobili krojované bábiky

[facebook/nitrimesto](https://facebook.com/nitrimesto) [instagram/mesto_nitra](https://instagram.com/mesto_nitra)

Radničné noviny – mesačník pre všetkých, ktorí majú radi Nitru

Číslo 12 /2021 | Ročník 3 | Vydáva: Mesto Nitra – Mestský úrad v Nitre, Štefánikova trieda 60, 950 06 Nitra | IČO: 00308307 | Adresa redakcie: Mestský úrad, Odbor komunikácie a propagácie, Štefánikova trieda 60, 950 06 Nitra, redakcia@msunitra.sk | Redakcia: Tomáš Holúbek – šéfredaktor, Timea Galová, Lenka Mareková, Roman Oravec | Grafická úprava: Peter Jánsky | Tlač: Komárňanské Tlačiarne, spol. s r.o.; Bratislavská cesta 3012, 945 05 Komárno | Vyšlo: december 2021 | Náklad: 40 000 ks | Bezplatná distribúcia do domácností a na verejne dostupné miesta v Nitre | ISSN 2644 -6073 | EV 5851/19.

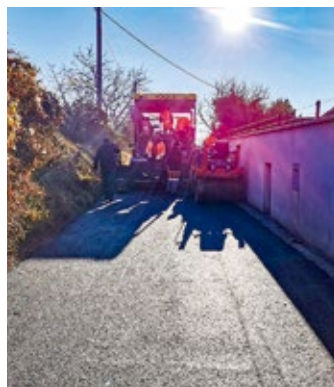
Tohtoročná jeseň bola mimoriadne teplá a slnečná, čo prišlo rozbehnutým investičným akciám v našom meste. Nenastali žiadne výrazné časové sklzy, vďaka čomu bude môcť veľká časť občanov do Vianoc využívať opravené cesty a chodníky. V aktuálnom čísle novín sa dočítate, ktoré ulice budú počas decembra žiť stavebným ruchom a kde sa opravy ukončili.

POD ZLATÝM BREHOM SA ASFALTOVALO

Ulička neďaleko kostolíka sv. Urbana bola ako mnohé zoborské ulice posiatá výtlkmi, preto ju na základe požiadavky VMČ zaradilo mesto do investičného plánu a pristúpilo k oprave.

Celková dĺžka opravovaného úseku je približne 500 metrov, pri prácach bolo použitých takmer 1 900 m² asfaltu a vyše 700 m² bolo vystužených geotextíliou na báze sklenených vlákien.

Pri tejto realizácii zhotoviteľ použil na vyrovnanie 91 ton asfaltového betónu a osadil 38 nových obrubníkov. Práce mierne sťažoval veľmi úzky profil ulice, v ktorom sa ťažké mechanizmy pri odstraňovaní starého povrchu alebo dovážaní materiálu nedokážu otočiť.

V nadväznosti na opravu tejto cesty sa rekonštruuje aj peší chodník a schodisko, ktoré ju pretína. Cena realizácie bola 41 700 € vrátane DPH. Financovaná je z rozpočtu mesta Nitra.

*Roman Oravec
foto: autor*

KOMPLETNÁ OBNOVA HANULOVEJ ULICE

Prvá etapa Hanulovej ulice bola mestom zrealizovaná už v lete 2020. V daný rok nebolo možné kompletne opraviť

Hanulovu aj Hlbokú, preto sa rozdelili opravy týchto ulíc na dve etapy.

Kvalitou prevedenia sa Hanulova ulica zaradila na čelo pomyselného rebríčka nitrianskych ulíc. V tomto

duchu, o rok a pol neskôr, nový zhotoviteľ pokračuje s prácami.

Opravovaný úsek je približne 500 metrov dlhý. Po oboch stranách komunikácie bolo vymenených viac ako 1 200 obrubníkov. Od začiatku decembra by sa malo vykonávať polozenie asfaltovej vrstvy. Predpokladaný termín dokončenia je 18. december.

Celková cena diela je 139 500 € vrátane DPH. Táto suma je hradená z rozpočtu mesta Nitra.

*Roman Oravec
foto: autor*

VIANOČNÝ DARČEK ŠPORTOVCOM: PÄŤ VYNOVENÝCH IHRÍSK

Dvierka na mantineli vydržali iba dva dni. Taký krátky čas stačil vandalom na to, aby ich vylomili.

Nitra má spolu šesť multifunkčných ihrísk, ktoré sú v správe Službytu. Väčšinu z nich dali do prevádzky ešte v roku 2008, a teda je prirodzené, že za taký dlhý čas

Diely, Popradská ulica

došlo k ich opotrebovaniu do takej miery, že na ich obnovu už nestačili bežné údržbárske práce zamestnancami Službytu, ale bol potrebný väčší zásah špecializovaných firiem.

Mesto preto opravilo päť zo šiestich multifunkčných ihrísk. Sú to ihriská na Chrenovej, na Kyneku, na Dieloch, v Párovských Hájoch a v Ja-

níkoviach. Celková suma na opravu je 54 tisíc eur bez DPH.

„Síce neskôr, ako by sme si želali my aj užívatelia multifunkčných ihrísk, ale predsa sa konečne podarilo výrazným spôsobom vylepšiť ich. Čas, no aj vandalské správanie niektorých návštevníkov spôsobili výrazné opotrebovanie ihrísk,“ povedal Miloš Dovičovič, šéf

nitrianskych športovísk zo Službytu.

V prípade väčšiny ihrísk išlo o rekonštrukciu hracieho povrchu, v prípade Dielov o jeho kompletnú výmenu, pretože v tejto časti bol hrací povrch ihriska už značne poškodený. Ďalej sa robila výmena mantinelov a obnovou prešli aj železné konštrukcie, takže výsledkom sú naozaj vynovené ihriská.

„Najvýraznejšie si výsledok práce dodávateľskej firmy určite všimnú používatelia a návštevníci ihrísk na Popradskej ulici v mestskej časti Diely a na Ovocinárskej ulici na Kyneku. Kto mesiac nebol na Popradskej, ihrisko ani nespozná. Z pôvodného ihriska zostal iba betónový podklad a kovové konštrukcie. Úplne nový je hrací povrch, mantinely aj basketbalové koše. Podobnú kúru, okrem hracieho povrchu, podstúpilo aj kynecké ihrisko,“ informoval Miloš Dovičovič. Ihriská v Párovských Hájoch, Janíkovciach a v Prima areáli na Chrenovej dostali tiež podľa

neho „nový facelift“.

Práce mali byť dokončené do konca roka, no vďaka priaznivému jesennému počasiu sú ukončené ešte skôr. „Je to teda taký predčasný darček pre obyvateľov týchto mestských častí Nitry, ktorí sú športovo založení,“ podotkol viceprimátor Daniel Balko.

„Veríme, že správca ihrísk, spoločnosť Službytu Nitry, týmto krokom poteší všetkých, ktorí vynovené ihriská budú využívať. Súčasne apelujeme na každého, aby nedochádzalo k ich úmyselnému poškodeniu, aby ihriská mohli robiť radosť nám všetkým,“ povedal Miloš Dovičovič. Na Dieloch totiž Službytu už po dvoch dňoch našiel vylomené dvierka na mantineli...

Tomáš Holúbek
foto: Roman Oravec

MESTSKÉ SLUŽBY V PLNOM NASADENÍ

Stredisko mestských služieb z rámcovej zmluvy realizuje aj ku koncu roka opravy chodníkov vo všetkých kútoch mesta. Najväčšiu časť tvorí oprava pešej komunikácie po oboch stranách ulice Pri strelnici.

Ďalej zamestnanci mestských služieb opravovali povrchy napríklad na Kremnickej, Braneckého, Novomeského, Ľ. Okánika a ďalšie. Prehľad lokalít a stupeň rozpracovanosti si pozrite vo fotoreporte z posledného novembrového týždňa.

Čermáň, Hlboká - chodník

Chrenová, Ľudovíta Okánika chodník pri Coop Jednota

Chrenová, Pri strelnici - chodníky

Klokočina, Novomeského

Klokočina, Novomeského

Staré mesto, Braneckého - bezbarierové nájazdy chodníka

Čermáň, Hlboká - rozšírenie chodníka

NOVÁ, MODERNEJŠIA MHD UŽ OD JANUÁRA

Do Nitry
prinášame
atraktívnejšiu
MHD,
kvalitnejšie
autobusy
a vyšší
komfort pre
cestujúcich.

ČO SA ZMENÍ PRE CESTUJÚCICH?

- všetky autobusy budú mať bezbariérový vstup a budú nízkopodlažné
- všetky autobusy budú mať automatickú klimatizáciu
- vozidlá budú vďaka Full HD kamerovému systému bezpečnejšie
- v autobusoch bude wifi zadarmo
- cestovný lístok sa bude dať zakúpiť platobnou kartou alebo mobilom
- informácie pre cestujúcich budú na širokouhlých LCD monitoroch
- zmizne reklama na oknách, nebude zvnútra ani zvonku
- zatmavovacie fólie okien nebudú prípustné
- vek vozidiel bude nižší ako je v súčasnosti
- autobusy budú v bledomodrej farbe, ktorá je oficiálnou farbou mesta Nitra

Najväčší tender v histórii mesta v hodnote 130 miliónov eur vyhrala v novembri 2020 spoločnosť Transdev Morava. „Vďaka kvalitne nastaveným podmienkam zo strany mesta sa do súťaže prihlásili až traja záujemcovia, čo je na slovenské pomery nezvyčajný úspech. Len na porovnanie, v ďalších dvoch krajských mestách, ktoré riešili súťaž na MHD súbežne s nami, sa prihlásilo po jednom uchádzačovi,“ povedal primátor mesta Nitra Marek Hattas. Mesto tak získalo nielen úplne nový vozový park, ale aj najmodernejší odbovovací systém na Slovensku. Navyše, samospráva oproti ostatným súťažným ponukám ušetrí jeden milión eur ročne.

POMÁHAME SENIOROM PRESTÚPIŤ NA NOVÚ MHD

Uvedomujeme si, že väčšina seniorov ostane verná dopravným (čipovým) kartám. Požiadajte o ňu môžete priamo v zákazníckom centre Transdev na mestskej tržnici (vchod od Štúrovej) počas otváracích hodín: pondelok - piatok 9:00 - 13:00, 14:00 - 17:00. Prineste si so sebou doklad totožnosti a doklad na preukázanie zľavy, pokiaľ si nejakú uplatňujete. Fotografiu si nosiť nemusíte, dopravca vás odfotí priamo na pobočke. O kartu môžete požiadať aj elektronicky. Poprosť deti alebo vnúčatá o pomoc a vybavte si novú kartu elektronicky cez e-shop <https://eshopnitra.transdev.sk/>.

PRESTÚPTE NA NOVÚ MHD

Od nového roka bude možné používať čipovú kartu spoločnosti Arriva už len na linkách tejto spoločnosti. O nevyčerpaný kredit môžete požiadať na prevádzke Arriva do konca platnosti vašej karty. Na linkách MHD budú platiť dopravné karty, ktoré vydá spoločnosť Transdev. Pre väčšinu bude klasická dopravná karta zbytočná. Praktickejšie bude využívať mobilnú aplikáciu alebo bankovú kartu.

BEZPLATNÁ MOBILNÁ APLIKÁCIA - VŠETKO NA JEDNOM MIESTE

Virtuálna dopravná karta, kúpa jednorazových aj predplatných cestovných lístkov, cestovný poriadok, aktuálne meškania spojov.

Pokiaľ mobilnú aplikáciu využijete ako nosič vašej virtuálnej karty, môžete prostredníctvom nej pristupovať do e-shopu a možnosti jej využitia budú ešte väčšie. Získate prístup k správe a nákupu predplatných lístkov a budete si môcť aj nabíjať kredit, z ktorého si následne zakúpite krátkodobé lístky bez nutnosti zadávania údajov bankovej karty.

Aplikácia bude dostupná na stiahnutie v Google Play a App Store pod názvom **MHD Nitra**.

Available on the App Store

ANDROID APP ON Google Play

Starú čipovú kartu vám za novú vymení spoločnosť Transdev bezplatne. Je potrebné preukázať sa starou čipovou kartou Arriva.

Ak na karte nosíte predplatný lístok (napríklad polročný), bude vám platiť aj po novom roku – až do konca jeho platnosti. Noste starú kartu pri sebe, v prípade kontroly sa ňou preukázate. Čiže novú dopravnú kartu si stačí vybaviť až krátko pred koncom platnosti lístka.

RODIČIA MÔŽU O KARTU PRE DETI POŽIADAŤ ELEKTRONICKY

Tínedžeri nad 16 rokov môžu pohodlne prejsť na mobilnú aplikáciu. Deti do 16 rokov budú naďalej využívať dopravnú kartu. Rodičia detí, ktoré ešte nevlastnia občiansky preukaz, môžu o novú kartu pre dieťa požiadať u nového dopravcu alebo prostredníctvom e-shopu <https://eshopnitra.transdev.sk/>.

Lenka Mareková,
Henrich Varga
Foto: Transdev

V PREDVEČER VÝROČIA NEŽNEJ REVOLÚCIE MESTO ODHALILO PAMÄTNÍK SLOBODY

Fragmenty Berlínskeho múru budú Nitranom pripomínať, že demokracia nie je a nikdy nebude samozrejmou.

Berlínsky múr rozdelil Nemecko na dva bloky – kapitalistický a socialistický. Navzájom odlišné ideológie sa tak stali hranicou medzi občianskou slobodou a štátnym útlakom. Jeho obeťou sa na niekoľko desaťročí stali aj obyvatelia vtedajšieho Československa.

Za myšlienkou dostať do Nitry fragmenty Berlínskeho múru stojí bývalý hovorca Ústavu pamäti národa Tibor Ujlacký, ktorý s iniciatívou začal pred siedmimi rokmi. Vtedy boli fragmenty múru inštalované na pamiatku slobody v osemnástich mestách po celom svete. „Cítil som, že aj Nitra niečo také potrebuje. Žiaľ, vtedy to

Pamätník je dočasný. Radnica má v pláne urobiť sochársko-výtvarnú súťaž. Pamätník bude tvoriť stred budúceho Námestia slobody. Mesto má prisľúbený ešte štvrtý fragment z Berlína. Ak ho získa, bude jediné mesto na svete s panelom z prvej aj druhej línie.

TENTO MÚR JE PRIPOMIENKOU TOHO, ŽE ŽIJEME V SPOLOČNEJ EURÓPE

Týmto slovami sa v predvečer Nežnej revolúcie Nitranom na Štefánikovej triede prihovarila Barbara Wolf, veľvyslankyňa

Spolkovej republiky Nemecko na Slovensku. Medzi hosťami bol aj minister obrany Jaroslav Naď, predseda Oblastnej organizácie Konfederácie politických väzňov Slovenska v Nitre Ondrej Fronc, Jozef Filo z Katedry histórie UKF v Nitre a spravodajca RTVS v Berlíne, Tibor Macák, viceprezident Asociácie európskych novinárov. Prihovor v mene prezidentky Zuzany Čaputovej predniesol hlavný architekt mesta Nitra Viktor Šabík.

Lenka Mareková
foto: Roman Oravec

NITRA JE JEDINÝM MESTOM NA SLOVENSKU, KTORÉ VLASTNÍ FRAGMENTY BERLÍNSKEHO MÚRU

Autentické fragmenty najznámejšieho symbolu studenej vojny a železnej opony má Nitra ako jediné mesto na Slovensku a tridsiate mesto na svete. Do daru ich dostala od Nemeckej spolkovej republiky.

nevyšlo, ale prešlo biblických sedem rokov plnosti, naplnil sa čas a dnes sú fragmenty Berlínskeho múru tu,“ spomína Ujlacký.

„Uchovávajme si v našej spoločnosti úctu po slobode a spravodlivosti. Čím bude naša túžba a viera silnejšia, tým budeme my ako krajina, ako spoločnosť, ako jednotlivci odolnejší pred každým pokusom o jej ohrozenie a spochybnenie. Zvnútra aj zvonka.“

Zuzana Čaputová,
prezidentka Slovenskej republiky

„Boj o demokraciu sa u nás posunul na iné pole. A to pole informačné. Dennodenne sme zaplavovaní nepravdivými informáciami hoaxami či dezinformáciami. Je jedno, či ide o tému globálneho otepľovania, migrácie alebo covidu. Dezinformácie v konečnom dôsledku zabíjajú nevinných. Povinnosťou nás, ktorí slúžime ľuďom a ctíme pri tom princípy demokracie a slobody, je budovať komunity a spoločenstvá a obhajovať princípy rozumu, vedy, humanizmu a pokroku. Pravda a nič len pravda nám pomôže, aby okolo nás nevznikali nové Berlínske múry.“

Marek Hattas, primátor mesta Nitra

DOPRAVA V OBYTNÝCH ZÓNACH – ČO SA MÔŽE A ČO NIE

Obytné zóny sú bežnou súčasťou sídlisk alebo rozsiahlejších obytných súborov, Nitre nevynímajúc. Nájdú sa napríklad na sídlisku Klokočina alebo Chrenová a zaberajú pomerne rozsiahlu sieť ciest v rámci nášho mesta. Aj napriek tomu, že nejde o novinku a obytné zóny sú súčasťou nitrianskych ulíc už dlhú dobu, neustále vidíme, že nie všetci vodiči rešpektujú podmienky premávky v týchto zónach, alebo ich nepoznajú, či samotné obytné zóny ignorujú.

Primárnym cieľom obytnej zóny je zvýšenie bezpečnosti účastníkov cestnej premávky, v prvom rade chodcov či cyklistov, osobitne však detí. Ich cieľom je tiež upokojiť a spomaliť dopravu v danej lokalite, čo napomáha napríklad k zníženiu hlučnosti, znečistenia ovzdušia a podobne. Málokto však vie alebo rešpektuje, že v zmysle zákona o cestnej premávke je maximálna povolená rýchlosť jazdy v obytných zónach iba 20 km/h, pričom ide o hlavnú zásadu, ktorá z obytnej zóny vytvára bezpeč-

né miesto. Práve táto ale nie je často dodržiavaná, s čím sa asi stretáva každý z nás. Je to jednak z dôvodu neznalosti, ale aj nerešpektovania maximálnej povolenej rýchlosti a žiaľ, častokrát aj spomedzi tých, ktorí v danej lokalite bývajú. Neuvedomujú si však pri tom, že ohrozujú aj svoje či susedove deti.

Na vynútenie si dodržiavania tohto ustanovenia by sa pri vytváraní obytných zón mali uplatňovať určité zásady a umiestňovať takzvané

prvky spomalenia dopravy. Najznámejším z nich je zrejme spomaľovací prah, s ktorým sa najčastejšie stretávame aj v našich uliciach. Ten má však aj pomerne veľa nevýhod a existujú rôzne iné alternatívy, ktoré tieto nevýhody minimalizujú, no o tom niekedy nabadúce. Okrem toho existujú ďalšie spôsoby – napríklad lokálne zúženie vozovky, zjednosmerňovanie, odstránenie značiek upravujúcich prednosť v jazde, odstránenie fyzických bariér medzi chodcami a vozidlami a podobne. Všetky tieto

opatrenia totiž nútia vodiča zvýšiť pozornosť a opatrnosť a tým pádom aj spomaliť svoju rýchlosť, v našich podmienkach si však zatiaľ veľmi nenašli uplatnenie, a to aj kvôli chýbajúcej podpore zo strany dopravného inšpektorátu, hoci v dopravne vyspelom svete sú bežné a efektívne. Zároveň tieto opatrenia znižujú atraktivitu komunikácií pre vozidlá, ktoré si danou lokalitou napríklad iba skracujú cestu a tým znižujú množstvo zbytočnej dopravy v blízkosti našich domovov.

Okrem toho by vodiči mali v rámci obytnej zóny parkovať iba na miestach na to určených a riadne vyznačených. V súčasnosti je to však problém nejedného sídliska, a to z dôvodu nárastu počtu automobilov a nárokov na ich parkovanie. Najrôznejšími spôsobmi zaparkované vozidlá zabierajúce chodníky a zužujúce cesty však zhoršujú pohyb chodcov, ktorí majú v obytných zónach nadradené postavenie, ale častokrát zhoršujú aj samotnú prejazdnosť vozidiel ulicami, či dokonca znemožňujú prístup záchranným a hasičským vozidlám, čo môže byť v prípade mimoriadnej situácie veľký problém.

Obytné zóny by mali byť v prvom rade bezpečné a príjemné lokality, v ktorých sú negatívne vplyvy dopravy čo najviac minimalizované tak, aby tieto zóny slúžili primárne chodcom, umožnili deťom využívať celú komunikáciu na hranie a športové aktivity a podobne. Je však náročné si niečo takéto predstaviť v súčasných podmienkach. Hoci je snahou Mesta Nitra dopravu v takýchto lokalitách čo najviac upokojovať, je to častokrát aj o nás samotných a o našom prístupe k danej problematike.

*Radovan Slávik,
dopravný inžinier
foto: Roman Oravec*

NA VIANOCE BUDE VĎAKA OČKOVACÍM CENTRÁM MENEJ ĽUDÍ V NEMOCNICIACH

Záchrana životov a zníženie dopadov tretej vlny pandémie je absolútnou prioritou pre vedenie Nitry. Radnica sa preto v spolupráci s Banskobystrickým samosprávnym krajom a ďalšími partnermi rozhodla zriadiť v Nitre niekoľko mobilných očkovačiek

miest, do ktorých sa aj bez registrácie dostane ktokoľvek.

Očkovačie centrá vznikli na miestach, kde sú ľahko prístupné ľuďom. Už mesiac funguje takéto mobilné očkovačie miesto v obchodnom centre Mlyny. Očkuje sa tu v piatky a soboty. Ďalšie očkovačie miesta vznikli v oboch mestských poliklinikách. Informácie o tom, kedy sú otvorené, nájdete na webe mesta aj na facebookovom profile Mesta Nitra. Okrem toho mesto zabezpečilo očkovanie v piatich mestských častiach. Očkovačie tímy postupne prišli za ľuďmi do kultúrnych domov

na Zobore, v Dražovciach, v Janíkovciach, na Kýneku a v Krškanoch.

Hlavným dôvodom, prečo toto mesto urobilo, je snaha ochrániť obyvateľov. Je v tom tiež snaha, aby okres Nitra nespadol do čiernej zóny, čo by znamenalo tvrdšie a nepríjemnejšie obmedzenia pre obyvateľov. Nitra nakoniec žolíka dostala, avšak opatrenia sa kvôli vládou schváleným nariadeniam aj tak sprísnilo v celej krajine. Mala teda snaha mesta zmysel?

„V prvom rade ide od začiatku o ochranu zdravia a ľudských

životov. Týždenne sa vďaka našim centráм zaočkujú stovky ľudí, očkovanie jednoznačne pomáha chrániť obyvateľov pred katastrofálnymi dopadmi koronavírusu. Žolík nás teší a akonáhle bude opäť zapnutý regionálny Covid automat, nebude Nitra vďaka nemu v čiernej farbe, a teda obyvatelia okresu aj nášho mesta budú mať voľnejší režim s menším počtom obmedzení,“ povedal primátor Marek Hattas.

Tomáš Holúbek
foto: Henrich Varga

PRIBUDLI PRVÉ KOMUNITNÉ KOMPOSTÉRY

Na Chrenovej pribudlo päť dvojkomorových kompostérov. V otázke kuchynského odpadu podporuje mesto kompostovanie. Ide o najefektívnejší a najprirodzenejší spôsob ako minimalizovať množstvo komunálneho odpadu. Záujemcom radnica rozdá kompostéry zadarmo, a to ako obyvateľom rodinných domov, tak aj spoločnostvám vlastníkov, komunitám a združeniam ľudí žijúcich v bytových domoch.

KORČULIARSKY KURZ PRE ŽIAKOV PRVÉHO STUPŇA

V spolupráci so Slovenským zväzom ľadového hokeja Hockey Slovakia realizujeme na štyroch základných školách v Nitre projekt „Centrum športu pri základnej škole“. Jeho súčasťou je aj týždenný korčuliarsky kurz pre triedy 1. stupňa. Od 8. do 12. novembra absolvovali korčuliarsky kurz žiaci zo ZŠ na Cabajskej. V ďalších týždňoch na ľad nastúpia žiaci zo ZŠ Tulipánová, ZŠ Beethovenova a ZŠ Fatranská.

CYKLOTRASA NITRA - DRAŽOVCE BLIŽŠIE K REALITE

Mesto získalo právoplatné stavebné povolenie na vybudovanie cyklotrasy Nitra - Dražovce. Dvojkilometrový úsek sa napojí na už existujúcu cestičku v priemyselnom parku sever a spojí Mestský park s Dražovcami. Ak pôjde všetko podľa predpokladov, stavať sa začne na jar, po zimnej uzávere.

BUDÚ ADVENTNÉ TRHY V NITRE?

V čase uzávierky novín robilo Mesto Nitra všetko pre to, aby Adventné trhy ostali zachované aspoň v nejakej podobe. Ambulantný predaj bol podľa Covid automatu možný aj v čiernej farbe. Počas silvestrovej noci zatiaľ mesto ráta so zábavným programom. Ohňostrojom mesto určite neplánuje. Aktuálne informácie nájdete na www.nitra.sk a sociálnych sieťach mesta.

V tejto rubrike vám postupne predstavíme niekoľko skupín obyvateľov mesta, ktorých často prehliadame. Zaslúžia si pritom nielen našu pozornosť, ale aj mimoriadnu empatiu a ohľaduplnosť. Nevidiacim, seniorom, hendikepovaným aj nepočujúcim z Nitry sme položili päť otázok.

NEVIDIACI MANŽELIA: KAŽDÝ NÁŠ KROK JE KROKOM DO NEZNÁMA

V prvej časti seriálu sme sa zhovárali s nevidiacimi manželmi Zbranekovcami. Pán Josef má iba zvyšky zraku, pani Iveta nevidí vôbec. „My vidíme to, čo chceme. Že srdcom, to je druhá vec,“ hovorí neustále usmiata Iveta.

1. Iveta: Určitú dobu som žila v Bratislave aj v Prahe, viem preto porovnávať. Vychádza mi z toho, že moje srdce aj duša patrí Nitre aj napriek rôznym prekážkam a problémom, ktoré sú napokon všade. Som rodu verná 'Nitrancanka' a žijem tu rada. Je tu iný život, v Prahe bol taký odludštený, neosobný, Bratislavčania sú tiež špecifickí.

Josef: Ani ja nie som z Nitry, presťahoval som sa sem a zo začiatku som si nevedel predstaviť, že si tu nájdem druhý domov. Svoje rodisko Zlín už ani nespoznávam, keď tam prídem. Nitra je môj druhý domov a úplne som si tu zvykol.

2. Iveta: Nechcem, aby som vyzerala ako sťažovateľ, ale v záujme toho, že sa s bariérami aspoň trochu pohne, to bude taký skoro nekonečný výpočet. Tých bariér je na každom kroku, pretože každý náš krok je krokom do neznáma. Dennodenne chodím s mojím štvornohým parťákom, nachodíme tak 8-10 kilometrov, evidujem teda všetky prekážky: väčšina chodníkov je vo veľmi zanedbanom stave, často trp-

Josef a Iveta

nem, že prídem k úrazu, ešteže mám flexibilné členky, ktoré zatiaľ držia pokope (smiech). Bariérou sú aj vodiči, ktorí parkujú bezohľadne cez celý chodník. Špeciálna kategória prekážok sú nekonceptne riešené cyklotrasy – aj vo výcvikovej škole pre vodiacich psov sa venujú tomu, že psík má chodiť bližšie k trávniku, v Nitre to však nemôže, lebo chodecká časť chodníka je oddelená cyklotrasou a trávnik je pre nás nedostupný. Živými prekážkami sú málo ohľaduplní cyklisti a kolobežkári. Už sa mi neraz stalo, že cyklista mi vynadal a pritom som išla správne. V tejto covidovej dobe máme problém aj v autobusoch, lebo vodiaci pes je vycvičený, že ma zavedie k prvému dvojriadku za vodičom, tie sú

ale teraz opáskované.

Josef: Zaznamenali sme ale aj zlepšenia. Tam, kde sa rekonštruje križovatka, urobí sa vodiaca línia a signálny pás, ktorý nás upozorní, aby sme stáli.

3. Iveta: Sú dve kategórie ľudí, a nielen v Nitre. Ja mám možno to šťastie, že nevidím, tak väčšinou vnímam len tých ľudí, ktorí sa mi prihovoria, a to sú väčšinou veľmi dobrí, empatickí ľudia. Veľa ľudí sa pri nás pristaví, či potrebujeme pomôcť, sú ochotní. Tým by som odkázala, že som vďačná za nich, že sú, a že ich je toľko. Tá druhá skupina je menej empatická, bezohľadnejšia, to je kategória vodičov. Nemať psa so šiestym zmyslom, tak toto

1. Ako sa vám žije v Nitre?
2. S akými bariérami sa najčastejšie stretávate?
3. Ako vnímate ľudí v Nitre? Čo by ste im odkázali?
4. Aké návrhy by ste mali na zlepšenie prístupnosti Nitry?
5. Aké je motto, ktorým sa v živote riadite?

už nehovorím. Nie raz sa mi stalo, že ma skoro zrazilo auto, ktoré malo červenú – to je myslím alarmujúce. Takýmto ľuďom by som odkázala, že aj oni môžu byť v pozícii chodca, ktorý je vždy bezbrannejší, slabší.

4. Iveta: Zachytila som správu, že do Nitry má prísť 80 nových autobusov. Ak by bolo možné vybaviť autobusy povelovým majákom, ktorý je časťou súpravy, nevidiaci má druhú časť, takže keď príde autobus, povie mu, aký je to spoj, šoféra zároveň systém upozorní, že nastupuje nevidiaci človek. Teraz to musím riešiť tak, že sa pri predných dverách vodiča opýtam, aké číslo je. Problémom sú pre nás aj poradovníkové systémy na úradoch, na pošte, u lekárov. To vám len cinkne, nabehne číslo, no zrakovo postihnutá osoba bez niekoho vidiaceho nemá vôbec šancu.

5. Iveta: Život je ako presný bumerang, to, čo mu pošleš, to ti zaručene vráti.

Josef: Je to z kraja, odkiaľ pochádzam: Kto sa bojí, se*ie v kúte. Je to na tú dnešnú dobu. Keď pandémie prejde, mladí ľudia pôjdu ďalej. My seniori ale nechceme takto prísť o posledné roky života.

Tomáš Holúbek
foto: Roman Oravec

STANE SA NITRA EURÓPSKYM HLAVNÝM MESTOM KULTÚRY ROKU 2026?

O tom, ktoré mesto bude oslavovať zisk titulu, rozhodne odborná porota už počas najbližších dní na základe prihlášky, ktorú vypracoval tím Nitra 2026.

Nitra súťaží spolu s Trenčínom a Žilinou o titul Európske hlavné mesto kultúry (EHMK) pre rok 2026. Výsledok našej kandidatúry sa dozvieme už začiatkom decembra. V prípade úspechu Nitra získa (nielen) rozsiahle zdroje na rozvoj kultúrnej infraštruktúry a realizáciu kultúrnych projektov. Členovia tímu Nitra 2026 by touto cestou radi vyzvali Nitranov, aby aj oni podali pomocnú ruku pri organizácii pripravených projektov a stali sa tak súčasťou príbehu Nitry ako Európskeho hlavného mesta kultúry.

Tím Nitra 2026 stojaci za kandidatúrou Nitry na Európske hlavné mesto kultúry v polovici novembra odovzdal prihlášku do druhého kola výberového procesu, v ktorom o titul EHKM súperí s mestami Trenčín a Žilina. V tejto prihláške je detailne popísaný plán, ako by "kultúrny rok

2026" v Nitre mal vyzerieť. Ide o kľúčový dokument; práve na základe prihlášky bude odborná porota posudzovať, ktoré mesto vypracovalo najlepší projekt. A my vám dnes umožníme nahliadnuť do zákulisia celoročného procesu tvorby prihlášky.

Čo obsahuje prihláška kandidátskeho mesta?

Anglický ekvivalent prihlášky na udelenie titulu EHKM je slovné spojenie "bid book", ktoré možno o niečo lepšie odzrkadľuje jej formu - ide totiž o 100-stranovú knihu, v ktorej sú dôkladne opísané všetky reálie, ktoré si o Nitre viete predstaviť: bid book obsahuje všeobecné informácie o Nitre a jej obyvateľoch, o dopravnej, kultúrnej či sociálnej infraštruktúre, o všetkých jej silných stránkach aj aktuálnych problémoch. Autori bid booku hľadeli na Nitru z perspektívy

“Mekky poľnohospodárstva”, ako aj na univerzitné mesto či “prestupnú stanicu”, ktorá trpí odlivom mladých mozgov.

Bid book pútavo a zároveň starostlivo rozpráva príbeh Nitry a zasadzuje ju do kontextu Nitrianskeho kraja, Slovenska a Európy nielen z geografického a historického hľadiska. Pre úspešné zostavenie bid booku je nevyhnutné poňať celé mesto a jeho okolie čo najkomplexnejšie, so zapojením čo najväčšieho počtu aktérov. Iba splnením tejto podmienky sa vám podarí uchopiť ducha mesta a vypracovať jeho najdôležitejšiu časť - kultúrny program.

Čo si mám predstaviť pod kultúrnym programom?

Kultúrny program je jadrom celej prihlášky - ide napokon o Európske hlavné mesto kultúry. Navrhnutý program má byť realizovaný prostredníctvom konkrétnych projektov, ktorých náš bid book obsahuje okolo štyridsiatky. Na ich prípravu, okrem samotného tímu Nitra 2026, pracovali desiatky umelcov, kurátorov, odborníkov na rozličné oblasti a ich zahraničných partnerov. Kultúrny program by mal okrem kvality a originality spĺňať jednu zásadnú podmienku: odzrkadľovať charakter mesta v čo najväčšej miere, ideálne v takej, aby aj úplný Nenitran dokázal prostredníctvom projektov uchopiť ducha Nitry a pochopiť prínos kultúrneho programu pre mesto ako celok. Cieľovou skupinou bid booku sú totiž (prevažne zahraniční) členovia odbornej poroty, ktorých prvý kontakt s mestom predstavuje práve bid book. A presne tých potrebujeme zaujať a presvedčiť.

Aký kultúrny program má teda presvedčiť porotu?

V prípade úspešnej kandidatúry môže Nitran očakávať

bohatú kombináciu všetkých možných druhov umenia: tradičné aj digitálne výstavy; umelecké inštalácie v nevyužitých priestoroch v meste; divadelné predstavenia a koncerty na netradičných miestach; hudobné maratóny; či videohry a prehliadky vo virtuálnej realite. Kultúra však má okrem umeleckého zážitku aj vzdelávať a kultivovať, a tak je v programe pripravený štedrý počet besied, tvorivých dielní a konferencií na rozličné témy. Do celého programu je zapojené

ležitým aspektom bid booku a celej kandidatúry je budúce hľadisko. Inými slovami: ako by Nitra mohla vyzeráť ako Európske hlavné mesto kultúry roku 2026. Čo to znamená v praxi? Všímavý Nitran či Nitrianka môže už teraz badať isté pozitívne zmeny v meste: v budove bývalej banky či kníhkupectva na Štefánikovej 7 vznikol Kultúrny priestor bod.K7, v ktorom sa už stihli konať kultúrne podujatia. Rovnako sa prebúdzajú k životu známa Vila K na Kmeťkovej ulici. Rekonštrukcia je

tálne nenachádzajú vo finálnej podobe, a ktoré by práve vďaka dodatočnému impulzu od projektu EHMK mohli vstúpiť do novej etapy svojej existencie. Skúste zavrieť oči a predstaviť si Nitru ako Európske hlavné mesto kultúry roku 2026. Za päť rokov sa vaša predstava môže stať skutočnosťou.

To znie dobre. Aký je teraz plán?

Hoci je bid book odovzdaný, tím Nitra 2026 rozhodne ne-

nespočetné množstvo domácich aj zahraničných aktérov. Štyridsiatka projektov sa dotýka skutočne každej sféry kultúrneho života v Nitre: od divadelnej a hudobníckej tradície cez záhradkárstvo a otužovanie až po odkaz Cyrila a Metoda.

Ako môže byť Nitra Európske hlavné mesto kultúry?

Možno vám počas čítania predošlého textu zasvietila žiarovka s otázkou: má vôbec Nitra dostatočné kapacity na realizáciu takéhoto megalo-manského programu? Dô-

plánovaná aj v Kine Palace a kasárňach pod Zoborom, kde má vzniknúť Kreatívne Centrum Nitra.

Zaiste by sa v meste našli aj iné priestory, do ktorých treba vdýchnuť život rekonštrukciou, alebo jednoducho - správnym využitím. A práve toto je gro kandidatúry Nitry na EHMK 2026: odhaliť potenciál v meste; v jeho obyvateloch, stavbách, tradíciách a hodnotách, a nájsť spôsob, ako ho aktivovať a povzniesť na vyššiu úroveň. Mnohé projekty sú totiž naplánované na miestach, ktoré sa momen-

spí na vavrínoch. Pred cieľom treba zdolať ešte jednu dôležitú prekážku: osobnú návštevu poroty, ktorej členovia si chcú obzrieť kandidátske mestá na vlastné oči. V čase publikovania tohto článku už pravdepodobne vieme, či sa porote u nás páčilo. 10. decembra sa dozvieme finálny verdikt. Veríme, že v nasledujúcom článku vám budeme s radosťou opisovať, čo Nitre prinesie titul Európske hlavné mesto kultúry.

Tomáš Billík
Foto: Peter Bednár

ROZHOVOR

IRAČANKA Z NITRY: CHCELI SME BYŤ SÚČASŤOU KOMUNITY, ABY VEDELI, ŽE NIE SME PRE NICH NEBEZPEČNÍ

Mirna Khaleel Majeed Kaka musela v roku 2014 s celou rodinou opustiť rodný Irak. Mysleli si, že odchádzajú len na pár dní a vrátia sa. Absolventka Piaristického gymnázia v Nitre dnes študuje druhý ročník Ekonomickej univerzity v Bratislave, Nitru vníma ako svoj domov a rozhodnutie ostať na Slovensku považuje za jedno z najlepších v živote. Mladá 21-ročná Iračanka s nadhľadom a optimizmom hovorí o nových začiatkoch, o kultúrnych rozdieloch, ale aj blížiacich sa Vianociach.

Mirna, na Slovensko ste s rodinou prišli v roku 2015 a od roku 2016 žijete v Nitre. Aký je príbeh vašej cesty na Slovensko?

Narodila som sa v Bagdade, kde sme žili s rodinou. Kvôli nepokojom sme sa museli presťahovať do Karakošu, kde žije najviac kresťanov. Tam som žila od roku 2007 do 2014, chodila som do školy, až kým nám nezačalo hroziť nebezpečenstvo zo strany Islamského štátu (ISIS). Prvý raz, kedy bol ISIS blízko nás, sme museli odísť a o tri dni sme sa vrátili. O mesiac neskôr sa situácia opakovala. Mysleli sme si, že to bude rovnaká situácia, že odídeme na pár dní a vrátime sa.

Vy ste sa však už nevrátili, respektíve ste sa rozhodli úplne odísť z krajiny.

Naši kňazi komunikovali s ISIS-om a ich hnutie nám odkázalo, že máme tri možnosti. Buď nás zabijú, buď budeme moslimovia alebo zaplatíme veľmi vysokú daň za to, že tam ostaneme. Preto mnohí odišli. Ocino šéf nám požičal auto, lebo my sme nemali. Išli sme do Erbilu na severe Iraku. Tam sme čakali na hraniciach, lebo nepúšťali každého. Ocino bol za vojakom a vysvetľoval mu, že má v aute dievčatá. Erbil ale nebol pripravený na prijatie toľkých ľudí. Prvé dni boli všetci na ulici. Napríklad náš ujo tam mal malú izbičku, kde sme boli asi päťdesiati. Až po niekoľkých dňoch začali otvárať kostoly a budovy, kam sme mohli ísť. Spali sme na zemi, lebo sme si nezobrali nič, mysleli sme, že sa vrátime do Karakošu. Neskôr nám začali pomáhať rôzne organizácie, dali nám stany. V tomto tábore sme ostali jeden rok.

Aký bol pre vás ten rok? Predsa len ste chodili ešte do školy, museli ste opustiť rodné mesto,

obľúbené miesta. Ako celú situáciu vníma 15-ročný mladý človek?

Ja ani moji rovesníci sme to tak nevnímali. Boli sme radi, že sme spolu aj s rodinou. V tábore nám organizovali rôzne výlety, koncerty, učili sme sa hrať na hudobné nástroje, chodili sme tancovať. Mali sme väčšie možnosti.

Kto u vás urobil kľúčové rozhodnutie, že odchádzate z krajiny?

V arabských krajinách je hlavou rodiny otec. V našej rodine sme toto rozhodnutie urobili spoločne.

Aký bol váš príchod na Slovensko? Mali ste možnosť vybrať si, kam pôjdete žiť?

Kňaz, ktorý mal na starosti náš tábor, riešil projekt s organizáciou z Ameriky a vybrali niekoľko rodín, ktoré by mohli odísť do nejakej krajiny v Európe. Slovensko bola jediná krajina, ktorá nás prijala. Dostali sme sa do záchytného tábora v Humennom, kde sme mali byť jeden mesiac, ale kvôli karanténe sme tam boli dlhšie. Až potom sme sa dostali do Nitry. Najskôr sme ale žili vo Výčapoch - Opatovciach.

Nebol to pre vás šok presťahovať sa nielen do krajiny s úplne inou kultúrou, ale ešte aj z veľkého mesta na dedinu?

Keďže sme z veľkého mesta, nemali sme problém cestovať, lenže z Výčap išiel niekedy autobus len každé dve hodiny. A na začiatku sme nevedeli ešte veľmi dobre po slovensky. Prvýkrát, keď sme cestovali, sme mali papier, kde bolo napísané, kam sa potrebujeme dostať. Dodnes si radi spomínáme na uja autobusára, ktorý sledoval, či vystúpime na správnej zastávke. Vo Výčapoch ma najviac pre-

Fotka Mirniny rodiny s bratancom, jeho manželkou a deťmi (2019)

Vianočná omša pre Iračanov (2019)

kvapilo, že o štvrté poobede nebol nikto vonku, všade bola tma, ticho, nikde neboli ľudia. To bol pre mňa šok. Preto sme chceli ísť do mesta.

Akú ste mali predstavu o Európe a o Slovensku? Vedeli ste, kam idete?

Ani nie, mysleli sme si, že to je Česko-Slovensko. Nevedeli sme, kde to je, nepoznali sme jazyk. Vedeli sme len, že chceme začať nový život niekde, kde vidíme budúcnosť.

Vnímali ste to všetci, celá rodina, že idete do lepšieho?

Áno, Európa bola pre nás sloboda a lepší život.

Predpokladám, že boli aj krízy, kedy ste mali

chuť odísť a vrátiť sa.

Mali sme jeden moment, kedy by sme celá rodina odišli. Otec to rozhodol, nevedel jazyk, nemohol si nájsť prácu, všetko bolo ťažké. Vybavili sme všetky papiere a potom sme si to v poslednej chvíli rozmysleli. Našťastie sme to stihli, ale keby sme zavolali o päť minút neskôr, už by sa to nedalo stiahnuť. Mali sme šťastie a odvtedy sme šťastní, že sme ostali na Slovensku a vidím, že je to najlepšie rozhodnutie, ktoré sme mohli urobiť.

Ako vníma rodina, že ste ostali na Slovensku?

Neriešia to. Väčšina rodiny išla niekam do inej krajiny – do Austrálie, do Nemecka, do Francúzska.

Sprevádzanie po Nitre v rámci festivalu [fúžn]

Čo bolo najťažšie po príchode do Nitry?

Na prvom mieste boli určite jazyk a práca. A potom byť súčasťou komunity, aby vedeli, že nie sme pre nich nebezpeční, aby videli, že sme dobrí ľudia.

Je to všeobecná otázka, ktorá sa dá aplikovať na rôzne oblasti, ale v čom sú Iračania odlišní od Slovákov? Čo bolo prvé, nad čím ste sa pozastavili a prekvapilo vás to?

Asi spôsob života detí v rodine. Čo som si všimla je, že niektoré deti, ktoré majú 18 rokov, väčšinou odchádzajú od rodiny. U nás ostávajú. Žena ide bývať k manželovi a jeho rodine.

Blížila sa Vianoce. Aký je základný rozdiel medzi slovenskými a irackými Vianocami?

Je ich viacero. Prvým je to, že na Slovensku sa dávajú darčeky. U nás si na Vianoce kúpime nové oblečenie, aby sme boli pripravení na Vianoce. Druhým je, že deti na prvý sviatok vianočný dostávajú od rodiny peniaze. Najmenšie deti dostávajú sladkosti a väčšie peniaze, aby mohli ísť potom s kamarátmi von do zábavného parku.

Ako u vás prebieha Štedrý večer?

TRADIČNÝ IRACKÝ RECEPT

HUMMUS

400 gramov uvareného cíceru
4 polievkové lyžice oleja
3 polievkové lyžice Tahini
1 strúčik cesnaku
malá lyžička soli
1 citrón
1/2 šálky vody
Zmiešať všetky ingrediencie v mixéri.

صمغ

قولسم صمغ مارغ
تيز قعلام عبرا
يشار لكأ قعلام عثلاث
موث صف
هرغص هقعلم حل
دحاو ضماح نوميل
بوك فصن ام
يف ريذاق الم اعيم ج طلخن
طالخال

Pred omšou sa robieva oheň, ktorý sa volá tahrá. Omša býva skôr ako na Slovensku. Ľudia musia chodiť aj niekoľko hodín pred začiatkom, aby mali vôbec miesto. Potom ideme domov na večeru a sme spolu s rodinou.

Ako vyzerá vaše štedrovečerné menu?

Hlavné jedlo máme hummus ako polievku aj s hovädzím mäsom. Potom máme všetky druhy šalátov. Po večeri máme nachystaný veľký tanier plný sladkostí, ovocia a cukríkov.

Spomínate si na vaše prvé Vianoce na Slovensku?

Na Slovensko sme prišli v decembri, takže prvé Vianoce sme boli v záchytnom tábore Humennom. Boli to skromné a jednoduché Vianoce, ale mali sme aspoň omšu. A potom, keď sme prišli do Nitry, sme mali vlastné zvyky.

Je niečo, čo ste si preniesli zo slovenských tradícií do vašich?

Začíname si dávať darčeky. Na papieriky si napíšeme mená

a jednému, koho si vyberieme, kúpime darček.

A mávate vianočný stromček?

To sa ma večne každý pýta (smiech). Áno, vianočný stromček mávame.

Nedávno mali obyvatelia Nitry možnosť s vami absolvovať prechádzku po Nitre. Ktoré sú vaše obľúbené miesta?

Vybrala som obľúbené miesta na pešej zóne, kam sa chodím najesť. Potom sme boli Pod Agátmi, kam chodím s kamarátmi po volejbale. Je tam strašne pekne. Ďalej sme išli do komunitného centra, kde sme mávali veľa aktivít. Pokračovali sme na hrad, kde sme mávali omše a do kaviarne na hrade, odkiaľ je veľmi pekný výhľad na Zobor. Ja nemám veľmi rada turistiku (smiech).

A na Zobore ste už boli?

Áno, to je pre mňa ľahšia turistika, tak to mi neprekáža (smiech). Tiež z Kalvárie je pekný výhľad. Ale nemohla som ľudí sprevádzať úplne po celej Nitre. Potom sme pokračovali do mesta, kam som chodievala na kurz slovenčiny a do školy. Skončili sme na pešej zóne v jednej reštaurácii, kde nám ponúkli náš tradičný čierny čaj a baklavu.

Považujete dnes Nitru a Slovensko za svoj domov?

Dnes už áno. Vždy, keď chodím z internátu z Bratislavy do Nitry, poviem, že idem domov. Možno, že by som išla do Iraku na návštevu, ale naspäť by som sa tam už nevrátila.

Lenka Mareková
Foto: Miloš Štefanka, archív
Mirna Khaleel

OSEMDESIATNIČKY VYROBILI PRE SVOJ DOMOV PÁRIK V KROJOCH

Už v prvej vlne pandémie tri kamarátky nezaháľali. Počas lockdownu, kedy boli klienti v Zariadení pre seniorov Zobor izolovaní, šili návleky.

Trojica kamarátok zo Zariadenia pre seniorov Zobor nesedí so založenými rukami a nečaká na to, kto im čo prinesie. Hoci všetky majú po osemdesiatke a jednu z nich delí od deväťdesiatky iba rok, prsty ich neustále svrbia. Denno-denne hŕtajú, ako zamestnať ruky, aby vzniklo čosi lahodiace oku, prípadne aj dačo praktické.

Jozefína Jelenková (89), Alžbeta Andrášiková (85) a Emília Petergáčová (84) už niekoľko rokov tvoria nerozlučnú trojku. Svojou tvorivosťou už niekoľkokrát skrášlili priestory spoločného domova. Ani v čase, kedy bolo zariadenie pre pandémiu Covidu na jar 2020 v izolácii, sa nepoddávali chmúrnym myšlienkam. Namiesto toho sedeli v tvorivej dielni a pre ostatných klientov šili väčšie množstvo návlekov.

Teraz sa zapodieávajú vianočnou výzdobou pre každé oddelenie zariadenia. A začiatkom jesene skrášlili Zariadenie pre seniorov Zobor mladou dvojicou v tradičných krojoch.

Dvojicu figúrok vyrábali osemdesiatničky dva mesiace úplne od piky. Aby mohli začať pracovať na krojoch, museli si najskôr vystružlikať samotné postavičky. Pani Jojka, ktorá má najkrehkejšie ruky, vypočítala proporcie a jej kamarátky potom párik vyrezávali a vypíľovali.

Materiál na kroje im pomáhali zháňať ostatní obyvatelia zariadenia, aj personál.

„Dostali sme unikátny, nádherný čepiec, takže sme vedeli, že to bude vydatá žena. Ten určoval, ako bude vyzeráť celý kroj,“

hovorí Jozefína Jelenková. Ženy priznávajú, že pracovali len s tým, čo mali. „Urobili sme taký kroj, že je slovenský, no kto sa vyzná v krojoch, zistí, že čepiec je možno z Terchovej, ale lajblík sa tam možno nosil inakší,“ vysvetľujú. Autorky by svoje kroje tipovali na stredné Slovensko, no nevzťahujú ich na žiaden konkrétny región.

Seniorky by si na čepiec netrúfli, boli preto radi, že im ho podarovali. Aj bez neho boli časti kroja, ktoré pri šití dali riadne zabráť, hlavne obuv a zúbky okolo vreciek na mladíkových nohaviciach.

Krojované bábiky spravili zručné ženy tak, aby sa kroje dali z figurín kedykoľvek vyzliecť. „Keď sa to zoderie, niekto po nás im možno urobí lepšie kroje.“

Postavičky umiestnili do improvizovanej ľudovej izby, v ktorej výstava poukazovala na slovenské tradície.

„Sú to aktívne seniorky, ktoré stále niečo tvoria a tým prispievajú ku kráse a zlepšeniu nášho zariadenia. Každý rok si zvyšujú latku, ich diela sú prepracovanejšie a náročnejšie,“ zhodnotila Libuša Mušáková, riaditeľka Správy zariadení sociálnych služieb v Nitre.

Tomáš Holúbek
foto: Tomáš Holúbek

SENIORSKÁ SOCIÁLNA POLITIKA MESTA NITRA

Starnutie u nás je najintenzívnejšie spomedzi všetkých štátov EÚ. V Nitre tvoria seniori pätinu populácie.

Starnutie populácie v najbližších desaťročiach je neodškriepiteľný fakt, ktorý ovplyvňuje sociálnu politiku nielen štátov, ale i samospráv. Dochádza k nemu v dôsledku nízkej pôrodnosti a zvyšujúceho sa veku dožitia. Starnutie slovenského obyvateľstva je podľa štatistík najintenzívnejšie zo všetkých krajín Európskej únie.

Na demografickú situáciu sa snaží mesto Nitra reagovať prevažne strednodobými strategickými plánmi, a to najmä v podobe Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja alebo Komunitného plánu sociálnych služieb. V nich sa definujú ciele, opatrenia a aktivity, ktoré zohľadňujú potreby daného územia, očakávania obyvateľov a tiež odhady odborníkov z praxe.

Seniori tvoria významnú časť populácie mesta Nitry, takmer 20 %. Sú preto zreteľná hodnou cieľovou skupinou aj z hľadiska určitých špecifických potrieb viazaných na zhoršený zdravotný stav, nízky príjem alebo potrebu celodennej odbornej starostlivosti. Všetky tieto životné situácie sú obsiahnuté v Komunitnom pláne sociálnych služieb. Okrem podpory terénnych služieb pre seniorov, ktoré podporujú život seniora v jeho prirodzenom, domácom prostredí, sa samozrejme usiluje aj o dostupnosť a finančnú udržateľnosť všetkých druhov služieb pre seniorov, teda terénnych, ambulantných aj pobytových. Významným spôsobom sa zasadzuje a podporuje aktívne starnutie obyvateľov mesta, ich zdravý životný štýl a celkové zdravie.

Citlivé sociálne politiky sú realizované za aktívnej účasti dotknutej časti verejnosti. Aj z tohto dôvodu v roku 2019

začala svoju činnosť Rada seniorov mesta Nitry, ktorá sa zaoberá najmä riešením životných podmienok seniorov, ich práv a záujmov a v naslednom rade ich dôstojného života v meste.

I keď množstvo aktivít pre seniorov nebolo možné pre pandémiu koronavírusu zrealizovať, v tomto roku sa podarilo uskutočniť dva zaujímavé projekty. Mesto uspelo s predloženou žiadosťou o grant na Ministerstve kultúry SR s projektom Bližšie k sebe vďaka tvorivosti. Jeho zámerom bola aktivizácia seniorov, podpora rozvoja osobnosti, medzigeneračných vzťahov a nácvik tradičných postupov remesiel typických pre nitriansky región. Projekt bol na jeseň realizovaný v spolupráci s Krajským osvetovým strediskom v Nitre. Kurzov sa zúčastnilo 55 účastníkov v seniorskom veku. Ďalším inkluzívnym projektom, na ktorý mesto získalo grant

z ministerstva kultúry, bol projekt Počúvaj divadlo očami. Primárnou cieľovou skupinou boli nepočujúci návštevníci. Troch predstavení s voľným vstupom realizovaných v spolupráci s Novým divadlom v Nitre sa zúčastnilo dovedna 134 divákov.

Ambíciou mesta Nitra je aj naďalej pokračovať v aktivitách vedúcich k skvalitneniu života seniorov vo všetkých smeroch, k podpore ich aktívneho zapájania sa do diania v meste tak, aby jeseň života zostala obdobím prežitým dôstojne a plnohodnotne.

(MH, EK)

Použité zdroje:

Indexy vekového zloženia - SR, oblasti, kraje, okresy, mesto, vidiek. 2021.

Správa o zdravotnom stave obyvateľstva SR. Za roky 2009 - 2021. 2021

CAF ZLEPŠÍ PRÁCU ÚRADU

Od marca 2021 prebieha na Mestskom úrade v Nitre zavádzanie manažérstva kvality prostredníctvom modelu CAF s metodickou podporou Úradu pre metrológiu, normalizáciu a skúšobníctvo SR. Má svoje logické kroky a postupnosť, ktorá má mestský úrad priviesť k výnimočnosti.

Zo zamestnancov úradu vytvorený CAF tím intenzívne pracoval na samohodnotiacej správe úradu prostredníctvom 9 kritérií mapujúcej jeho činnosti a dosiahnuté výsledky v oblasti vodcovstva, stratégie, plánovania, zamestnancov, v partnerstvách, zdrojoch a tiež v procesoch. Za účelom dosiahnutia konsenzu individuálneho bodového hodnotenia

správy CAF tím absolvoval 21. júla celodenný „konsenzus míting“, ktorý pokračoval 4. augusta.

Samohodnotiacia správa tak bola 17. augusta, po niekoľkomesačnom úsilí CAF tímu, zapracovaní pripomienok od všetkých zamestnancov úradu a prebehnutom "konsenzus mítingu" schválená a predložená na posúdenie Úradu pre metrológiu, normalizáciu a skúšobníctvo SR.

Následne sa 8. septembra konalo externé posúdenie tímom posudzovateľov zo spomínaného úradu, ktorého cieľom bolo mestskému úradu „nastaviť zrkadlo“. Posudzovatelia si prostredníctvom

diskusie s členmi CAF tímu a miestnou obhliadkou úradu dopĺňali informácie o jeho činnosti. Každý vlastník kritéria v samohodnotiacej správe z CAF tímu mal možnosť získať od externého posudzovateľa dôležitú spätnú väzbu na svoje kritérium. Posudzovatelia z externého prostredia pomenovali kľúčové silné stránky implementácie, ale tiež poukázali na kľúčové oblasti na zlepšovanie sa.

Po posúdení obdržaná písomná „Spätná správa z posúdenia na mieste podľa modelu CAF“ sa spolu s vypracovanou Samohodnotiacou správou úradu, získanými podnetmi a návrhmi na zlepšovanie a 13. októbra realizovaným

školením CAF tímu stala východiskom pre prípravu Akčného plánu zlepšovania úradu (APZ) pre nasledujúce maximálne dvojročné obdobie.

Identifikované oblasti zlepšenia boli 15. 11. v schválenom APZ mestského úradu, pretavené do jednotlivých pracovných úloh, ale až ich naplnením v nasledujúcich mesiacoch budeme môcť začať hovoriť o konkrétnych prínosoch implementácie modelu CAF.

Model CAF je odporúčaný organizáciám verejnej správy v členských štátoch EÚ ako pomocný nástroj pre pochopenie techník manažérstva kvality.

TÍM HATTAS

December je mesiacom, v ktorom vrcholí snaha nás všetkých, aby pomyselná bodka za rokom bola čo najlepšia. Je to mesiac plný úsilia, hektiky, ale aj radosti z vianočného obdobia, zo stretávania sa s rodinou a so svojimi blízkymi a v neposlednom rade bilancovania toho, čo sa za posledný rok podarilo. Ak by sme mali zhrnúť tento rok iba do niekoľkých bodov, boli by zrejme nasledovné:

1. Vzniklo mnoho nových a zmysluplných prevádzok namiesto herní, ktoré nám všetkým spríjemnia a zlepšia život v jednotlivých mestských častiach.
2. Starostlivosť o zeleň a výsadba novej zelene sa stali jednou z hlavných priorít mesta.
3. Mestu sa podarilo vysporiadať sa s veľkou časťou vizuálneho smogu vrátane niektorých starých garáží. Samozrejme ešte je na čom popracovať.
4. Podarilo sa úspešne dokončiť a otvoriť Kalvársky most.
5. Podarilo sa oživiť námestie vďaka mobiliáru, ktorý vznikol v participácii s obyvateľmi a odborníkmi – Hackathon Svätoplukovo námestie.
6. Zrealizovala sa úspešná súťaž na nového dopravcu, ktorý začne jazdiť už od 1. januára a prinesie nám do mesta lepšiu a kvalitnejšiu MHD.
7. Mesto získalo 15 miliónov eur na obnovu kina Palace a kassárni na Zobore.
8. Mesto si plní nad rámec svoju povinnosť zavedenia zberu biologicky odbúrateľného kuchynského odpadu podporou kompostovania ako v individuálnej tak aj v komplexnej bytovej výstavbe, čo bude mať pozitívny vplyv na naše životné prostredie.
9. Mesto pracuje na novom územnom pláne, ktorého plody budeme pociťovať na kvalite nášho okolia a života v meste po mnoho rokov.
10. V decembri nás čaká vyhodnotenie kandidatúry na Európske hlavné mesto 2026, ktorá nám do regiónu môže priniesť až 40 miliónov eur na rozvoj kultúry a jej infraštruktúry – držme si palce.
11. A na záver, zrealizovalo sa množstvo investičných akcií.

Podakovanie patrí všetkým zamestnancom úradu, obyvateľom mesta, poslancom mestského zastupiteľstva, vedeniu mesta, jednoducho všetkým tým, ktorí sa akokoľvek podieľali na uvedených zmenách.

Prajeme vám všetkým šťastné a veselé Vianoce prežité v zdraví a v kruhu svojich najbližších. Do nového roka veľa úspechov. Veríme, že budúci rok bude minimálne tak plodný na pozitívne zmeny v našom meste ako tie posledné.

Tím Hattas

PRAVICOVÝ KLUB

DOPRAVNÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Z prieskumov, ale i z dlhodobých skúseností v samospráve vyplýva, že obyvatelia pomerne intenzívne vnímajú najmä tieto štyri oblasti: čistotu, zeleň, dopravu a kultúru. Je to zaujímavý poznatok. Venujme sa doprave.

Pravicový poslanecký klub, ktorého som členom, nepoľavuje v agende nadradenej dopravnej infraštruktúry, pretože je to pre Nitru potrebné. Viacerí poslanci pôsobíme v župnom zastupiteľstve a na náš návrh župan pozval v júni tohto roka ministra dopravy SR a teraz v novembri aj poslancov NR SR, ktorí žijú v Nitrianskom kraji, aby sme o tejto téme hovorili a požiadali ich o podporu Nitry. Ministerskí úradníci počuli námety z regiónu, videli vážnosť situácie a mnohí boli prekvapení. Nitra, ako jediné krajské mesto nemá priame, rýchle a ekologické železničné spojenie s Bratislavou. Aktualizovaná štúdia ministerstva dopravy hovorí, že ide celkovo o 32 km jednokoľajovej elektrifikovanej trate medzi Nitrou a Trnocom n. Váhom umožňujúcej až 200 km/h rýchlosť. A tým je predpokladaná jazdná doba vlakom z Nitry do Bratislavy bez zastavenia 45 min. Je nutné vybudovať 6 železničných mostov, 2 podchody a 11 cestných nadjazdov. Štúdiou odhadnutá výška nákladov je 326 mil. eur. To síce nie je málo, ale zdroje na takúto významnú investíciu sa vždy pri dobrej vôli nájsť dajú, najmä ak vidíme, že v iných krajoch (napr. v Prešovskom) sa to dá. Štúdia je už na ministerstve financií a pri kladnom hodnotení a alokovaní zdrojov je plánované spustenie procesu EIA (posúdenie dopadov na životné prostredie).

Na základe našich mnohonásobných žiadostí sme sa dozvedeli, že mimoúrovňová križovatka R1 – Nitra Juh (zjazd z R1 na Čermáni) by sa mohla v ideálnom prípade zrealizovať do roku 2027, pri celkových nákladoch asi 11,5 mil. eur, čo na takýto druh investície vôbec nie je veľa. To by sa však s aktualizáciou podkladov muselo začať teraz.

Pri aktuálne pripravovanej oprave železničného mosta na Cabajskej ulici sme navrhli, a zastupiteľstvo NSK schválilo, vypracovanie štúdie, ktorá bude zohľadňovať prestavbu železničného mosta na takú nosnosť, aby bolo možné odkloniť nákladnú dopravu, ktorá by inak prechádzala centrom Nitry (až 250 nákladných áut nad 20 ton denne).

Ďakujeme všetkým členom mestského i župného zastupiteľstva, ktorí tieto iniciatívy podporujú a oceňujem, že pri tejto agende dochádza k zhode všetkých poslancov, pretože si to vyžaduje spoločné úsilie všetkých, vrátane primátora Nitry, ktorý je zároveň poslancom NR SR a tiež predsedu župy. Naším cieľom je tieto futuristické termíny čo možno najviac krátiť.

Želám vám pokojné prežitie Vianoc a veľa zdravia do celého nového roka 2022!

Ján Vančo, (klub OLANO, SaS, ŠANCA, SME RODINA, KDH)

VMČ 1 - Dolné Krškany, Horné Krškany

Mesiac opäť ubehol raz-dva a s blížiacim sa koncom roka je pomaly čas bilancovať uplynulý rok. Žijeme v zložitej dobe, do života nám vstúpili rôzne obmedzenia, ktoré sa podpísali pod trochu slabšie výsledky v investičnej, ale hlavne aj v kultúrno-spoločenskej oblasti. V Krškanoch sme sa snažili pracovať v rámci možností, niektoré ciele sme splnili, ale na splnenie dôležitých cieľov stále ešte čakáme. Tento rok žiaľ nejdeme podľa plánu, okrem vyriešenia drobných nedostatkov a základnej údržby sme v Krškanoch žiaľ nedokázali rozbehnúť žiadnu investičnú akciu, ktorú sme plánovali zrealizovať v tomto roku. V súvislosti s nezačatými akciami nás znepokojuje vývoj cien materiálu, prác a služieb. Je vysoko pravdepodobné, že zo zvyšných investičných peňazí pridelených na VMČ nedokážeme zrealizovať, čo sme žiadali. Ceny neúmerne „vyleteli“, plán stagnuje i napriek tomu, že požiadavky za MČ boli definované a ich realizácia ide mimo členov výboru. Snažíme sa pracovať kontinuálne v plnení zámerov zo začiatku volebného obdobia, popritom operatívne riešime podnety obyvateľov, ale v presadzovaní našich priorít sa nám veľmi nedarí. Teraz je pred nami zimné obdobie, ktoré dúfam, že okrem pandémie a obmedzení snáď prinesie aj čas na dôkladnú prípravu pre splnenie naplánovaných zámerov a tým aj perspektívu na dotiahnutie niektorých investičných deficitov v Krškanoch. Počas najbližších mesiacov verím, že dotiahneme do právoplatnosti stavebné povolenia - pre vybudovanie chodníka Zlievarenská ulica a vybudovanie kanalizácie pre ulice Jablonoňova/Holotka. Projektové dokumentácie na obidve akcie sú pripravené a žiadosti sú podané, ešte zostáva nájsť finančné krytie v rozpočte - čo

nebude jednoduché, ale verím že nájdeme vhodné riešenie. Krškany sú pre nás jedinečné, majú svoj potenciál a určite si zaslúžia väčšiu pozornosť mesta. V minulosti sme ako priemyselná časť Nitry tvorili zázemie pre zamestnanosť a tvorbu rozpočtu. Po rôznych zmenách v spoločnosti, dochádza aj k zmene potreby na využitie pozemkov pre priemysel. Spomínam to zámerne v období prípravy nového územného plánu nášho mesta, aby sme nezabudli na tieto nové potreby pre rozvoj našej mestskej časti. V požiadavkách na zmenu využitia máme definované viaceré územia pre potreby individuálnej bytovej výstavby. Počet obyvateľov nám trochu stagnuje a možno aj toto by pomohlo nájsť spôsob ako s tým pohnúť. Krškany vďaka počtu obyvateľov majú v mestskom zastupiteľstve iba jedného poslanca, čo na rozlohu a objem práce bude potrebné do budúcnosti zmeniť. S blížiacimi sa Vianocami pripravujeme aj u nás sviatočnú výzdobu a vianočný stromček. Tento rok nám strom podaroval pán Milan Čurgali, ktorému aj touto cestou úprimne ďakujem. Veľmi ma potešilo, že sa ozvali viacerí obyvatelia s ponukou pomoci, ktorým taktiež zo srdca ďakujem.

Na záver vám prajem v mene svojom i v mene Výboru mestskej časti č. 1 krásny advent, milostiplné a požehnané Vianoce, veselého Silvestra a do nového roku 2022 hlavne pevné zdravie, veľa šťastia, lásky a vzájomného porozumenia. Aby bol nový rok 2022 pre nás a naše mesto oveľa lepší ako tento končiaci sa. Zároveň ďakujeme všetkým za pomoc a podporu pri plnení podnetov a potrieb pre zlepšenie života v Krškanoch.

Miroslav Gut,
predseda VMČ č. 1

VMČ 3 - Čermáň

V mojom dnešnom príspevku sa chcem venovať téme odpadov, ktorá sa nás všetkých občanov dotýka nielen z hľadiska finančného, nakoľko za vyprodukované odpady musíme platiť, ale aj z hľadiska globálneho a environmentálneho.

Žiaľ, situácia s produkciou odpadov má všeobecne stúpajúcu tendenciu a je preto namieste sa zamyslieť nad tým, čo môže každý z nás urobiť pre to, aby sme tento trend zastavili.

Ja začnem od seba... Na začiatku zberu vytriedených plastov som celkom hrdo ráno vykladal vytriedené plasty, ktorých boli vtedy aj 2-3 vrecia za mesiac, ale dnes mi je jasné, že potrebujeme dosiahnuť presný opak - minimalizovať plastový odpad. Dnes som už zhrozený, koľko plastov - kelímok, plastových vaničiek, téglikov a podobne dokáže „vyprodukovať“ za mesiac naša dvojčlenná domácnosť.

A to nekupujeme žiadne balené vody a nápoje.

Je mi jasné, že riešenie je v úplnej zmene filozofie - tak nákupnej ako aj životnej.

Samozrejme, nie vždy je to úplne možné, ale určite sa dajú nájsť alternatívy, ako sa pri nákupe napríklad potra-

vín vyhnúť zbytočným plastovým obalom.

Ja tiež určite patríam k veľkej skupine občanov, ktorí privítali zavedenie zálohovania plastových fliaš a plechoviek od nového roka, pretože som presvedčený, že je to cesta ako významne znížiť množstvo tohto odpadu v našej prírode. Ďalším krokom vpred je zavedenie zberu biologicky rozložiteľného kuchynského odpadu (BRKO).

Aj keď táto povinnosť vyvolala spočiatku vrásky na čele tak samospráve ako aj Nitrianskym komunálnym službám, musíme si uvedomiť, že nevytriedený kuchynský odpad na skládkach komunálneho odpadu významne zvyšuje produkciu metánu, plynu s najväčším skleníkovým efektom. A preto vôbec nie je jedno, či BRKO skončí na skládkach alebo vyseparovaný v bioplynovej stanici s následným energetickým zhodnotením.

Na záver vzhľadom k tomu, že sa blíži koniec roka a s ním aj najkrajšie sviatky, dovoľte mi vám všetkým srdečne zaželať v mene celého VMČ - Čermáň pokojné a v zdraví prežité vianočné sviatky.

Robert Rathouský,
predseda VMČ č. 3

VMČ 5 - Diely, Kynek, Mlynárce, Párovské Háje

V uplynulých týždňoch sa v mestskej časti Párovské Háje zrealizovalo viacero akcií, ktoré prispeli k tomu, aby bola i táto mestská časť krajšia a príjemnejšia. Jednou z nich bola oprava multifunkčného ihriska, ktoré je jediným miestom pre športovanie obyvateľov tejto mestskej časti. Opravené bolo vďaka firme Službyt, ktorá v tomto roku

opravila v našej mestskej časti 3 multifunkčné ihriská (okrem Párovských Hájov i na Dieloch a na Kyneku).

Sme veľmi radi, že v Párovských Hájoch sa svojimi dobrovoľníckymi aktivitami zapájajú i aktívni obyvatelia, ktorým záleží na tom, v akom prostredí žijú. V rámci grantového programu NKN Upracme si spoločne (firma Kärcher) po-

dali projekt Aby sa nám krajšie žilo, v rámci ktorého spoločne vyčistili areál multifunkčného ihriska, detského ihriska i okolie kultúrneho domu i autobusovej zastávky.

Viacerí sa podieľali na prácach pri obnove takmer 170-ročné-

ho Holčíkovho križa, ktorý je jedným z miest, kde sa radi pri prechádzke zastavia, nie len obyvatelia Párovských Hájov, no i zo širokého okolia.

Všetkým, ktorí prispievajú ku krajšiemu prostrediu, v ktorom žijú, patrí naša úprimná vďaka.

Jarmila Kráľová

VMČ 6 - Dražovce, Zobor

Niektó to rád horúce.

Žijeme dobu, ktorá nás okráda o pokoj, striehame jeden na druhého, do srdca nám táto pandémie zasiala nepokoj, strach, netolerantnosť a agresivitu. Všimli ste si, aká zmena nastala v medziľudských vzťahoch aj vo vašom najbližšom okolí?

Uchvátila nás doba, kedy sa venujeme viac-menej iba jednej téme, potláča do úzadia nové výzvy, ktoré máme pred sebou. Napríklad, termín dania do užívania mimoúrovňovej križovatky na Šindolke, bude koniec tohto kalendárneho roka reálny? Nuž, najnovšie to môže byť až máj 2022. Potom môže mesto Nitra prejsť postupne k súvislej obnove nadväzujúcich komunikácií Narcisova, Klinčekova, Dolnohorská, na ktorých v súčasnosti platí režim dočasnej zmeny v organizácii dopravy (obchádzkové trasy). Hoci ulice Vysoká, Kultúrna, Mrázová druhá etapa, nesúvisia s predmetnou križovatkou, budú rovnako realizované až po marci 2022, kedy končí zimná uzávera a poveternostné podmienky dovoľia vykonať práce v stanovenej

kvalite, pre zdĺhavý proces prípravy a verejného obstarávania.

„Svetlo na konci tunela“ vidíme u akcií v štádiu realizácie súvislá obnova cesty Kľúčovského a časti cesty Pod zlatým brehom, ktoré budú ukončené do konca novembra.

Ako výbor mestskej časti Zobor - Dražovce, nezabúdame ani na chodcov, ktorým bol obnovený povrch chodníka na Oravskej ceste. Ďalšie úseky súce na obnovu povrchu prídu na rad v budúcom roku.

Pre neutíchajúci záujem, Odbor životného prostredia Mestského úradu v Nitre, bude aj v roku 2022 zhromažďovať záujem o biologické kompostéry, v rámci zákona o povinnej likvidácii kuchynského odpadu. V dvoch kolách bolo alebo bude rozdáných spolu 1 600 takýchto kompostérov určených pre rodinné domy.

*Miloslav Hatala,
predseda VMČ č. 6*

AKO OŽIVIŤ NÁBREŽIE RIEKY?

Mesto Nitra v spolupráci so Spoločnosťou pre záhradnú a krajinnú tvorbu pripravilo verejný seminár Rieky a nábrežia. Seminár vznikol z iniciatívy Komisie pre mestský rozvoj a cestovný ruch a reaguje na skutočnosť, že vytváranie prepojených oddychovo - rekreačných priestorov v meste je dnes moderným a vyhľadávaným trendom zeleného mestského cestovného ruchu.

„Rieka pretekajúca mestom je veľká vzácnosť s obrovským potenciálom, treba s ním však narábať rozumne, aby sme oň neprišli“, povedal viceprimátor Nitry Daniel Balko.

V rámci prezentácie realizovaných projektov sa predstavili dobré príklady premeny nábrežia na ucelenú a živú zónu v Košiciach, Brne aj v Zálesí pri Bratislave. Diskusia bola odborná a poskytla mestu aj odporúčania pre ďalší postup.

Podľa viceprimátora Daniela Balka je najvyšší čas spresniť podmienky využívania tohto vzácného územia a spracovať spoločnú štúdiu pre toto územie ako celok. Rieka, na rozdiel od zastavaného centra mesta, vytvára kombináciou vody, stromov a zelene aj v horúcom lete príjemnú

klímu. Je ideálnym miestom na strávenie voľného času a športovanie pre všetkých obyvateľov mesta. Existujúca cyklotrasa a jestvujúce možnosti občerstvenia v takmer pravidelných vzdialenostiach od seba za dvadsať rokov zvýšili atraktivitu celého priestoru. Je však dôležité vedieť, čo dané územie ešte znesie bez toho, aby stratilo svoju prírodnú jedinečnosť.

Pri hľadaní šetrných riešení nejde len o nejaký „ekologický rozmar“. Aj malé zásahy, ak ich je veľa, môžu jedinečnosť tejto lokality zničiť. Nábrežie rieky, ktorá prechádza mestom a v blízkosti sú Nový a Starý park, Brezový Háj či blízka Botanická záhrada, ponúkajú výnimočnú príležitosť pre vznik ucelenej trasy. Terasy nad riekou, priestor pre kultúrne aktivity a nová výsadba by doplnili pekné výhľadové scenérie a na ich realizáciu netreba milióny eur.

Od budúceho roku začína nové programové obdobie a mesto Nitra v ňom na najbližších sedem rokov získa nemalé finančné zdroje, z ktorých sa môžu pokryť aj náklady na dobudovanie nábrežia rieky Nitry.

*text: Timea Galová
foto: Martin Baráth*

V DECEMBRI OSLÁVIA ŽIVOTNÉ JUBILEUM TÍTO OBČANIA

75 rokov

Stanislav Bekéni
Giovanna Berkiová
Elenea Biliková
Bohuslav Bolfa
Erika Brathová
Anna Danáčová
Jozef Fixel
Eva Fogadová
Veronika Furková
Antonín Galus
Anna Hanzlíková
Rodimír Hudák
Marta Jakubíková
Veronika Jánska
Helena Jeneyová
Dušan Karaka
Alexander Kóna
Milan Kováč
Anna Liková
Anna Madová
Albín Malejčík
Tibor Maliňák
Terézia Martinová
Anna Maťová
Jozef Milo
Mária Mokrú
Ladislav Nosian
Vladimír Pauer
Vladimír Púš
Daniela Révayová
Anna Sabová
Mikuláš Sárközy
Mária Skallová
Ján Straka
Mária Széchenyiová
Mária Tóthová
Mária Vančová
Peter Varga
Jozef Vencel
Zita Vozdecká

80 rokov

Štefan Andrášik
Mária Balková
Adela Balogová
Mária Bedyová
Ludmila Časarová
Božena Farkasová
Tibor Galbavý
Miroslav Gašparík

Oto Gašparovič
Mária Godálová
Julianna Grófová
Edita Hillová
Olga Hlavatá
Mária Holzová
Pavel Chlpík
Vilma Kadúcová
Ján Kiš
Eva Klostermannová
Tomáš Krajmer
Olga Krištofičová
Mária Krumpálová
Barbora Lenická
Magdaléna Lörinczová
Marian Máňa
Ján Mičuda
Ludovít Petrík
Ján Prišegem
Lubomír Rakovský
Bernardína Sárázová
Jozef Stupka
Helena Šedíková
Anna Škerlancová
Lýdia Špacírová
Eva Tarková
Anna Ťuláková
Miroslav Turba

85 rokov

Anna Bírová
Ivana Brezovická
Mária Brunclíková
Sidonia Čaplárová
Jaroslav Frajka
Anna Gálisová
Mária Gregušová
Božena Himlerová
Margita Horňáková
Eva Jančová
Mária Kováčová
Pavel Motešický
Marie Pavlíková
Otto Peciar
Zdeněk Spišiák
Michal Švec
Eva Vojtechová

86 rokov

Ferdinand Benci
Eva Cibulková
Veronika Gogová
Anna Hadnagyová
Dušan Húska
Vladimír Jagdwirth
Michal Kubačka
Helena Lukáčiková
Pavol Magdina
Mária Medvecká

Barbora Šillerová
Serafina Trnovcová
František Val
Jozef Višňovský
Lýdia Zrubcová

87 rokov

Mária Bartová
Eva Beňušková
Hedviga Brozmanová
Vladimír Dujíček
René Jančo
Jozefa Káčerová
Blažena Lampertová
Ludovít Lehoták
Božena Mecnerová
Vilma Móriová
Mária Porubská
Júlia Szendreyová
Valéria Urbanová
Štefan Varchulík
Štefan Vartík
Marta Veselská
Mária Vöröšová
Mária Woleková

88 rokov

Nina Andrusova
Eva Balážová
Ema Blatáková
Štefan Hraška
Emília Hudíková
Jolana Izakovičová
Mária Karabínová
Filoména Karasová
Antonín Kučera
Helena Lieskovská
Emília Malovecká
Mária Opoldová
Elena Poláková
Jolana Reháková
Valéria Smatanová
Imrich Sýkora
Viktória Škoríková
Eva Volšíková

89 rokov

Emília Adamčeková
Július Belány
Anna Danišová
Marta Jakubičková
Viktor Jankovič
Mária Janovičová
Mária Karasová
Ivan Kopecký
Štefánia Lahová
Irena Šupková
Františka Tóthová

90 rokov

Ludmila Bebjaková
Ján Kubiš
Štefánia Maďarová
Mária Mráziková
Štefan Pajer
Mária Škablová

91 rokov

Etela Burianová
Róbert Freund
Július Kollár
Mária Martišková
Jozef Maslena
Anton Michal
Terézia Popelková

92 rokov

Jozef Ballay
František Brázda
Terézia Dukátová
Mária Jambrichová
Olga Juranková
Mária Marenčáková
Žofia Talapková
Augustín Zachar

93 rokov

Anton Krištin
Dionýz Kurča
Ernestína Martišová
Helena Molnárová
Herta Steinerová

94 rokov

Júlia Korienková

95 rokov

Mária Benková
Helena Hetmerová
Magdalena
Magdolenová
Hedviga Pulmanová
Anton Štefanec

97 rokov

Paulína Oberfranczová

99 rokov

Anna Ciglecká
Aurélia Šafáriková

POVEDALI SI ÁNO

1. 10. 2021

Samuel Račko z Ivanky
pri Nitre a **Natália
Zabáková** z Nitry

30. 10. 2021

Erik Stodola
a **Martina Bališová**
obaja z Čeladíc

6. 11. 2021

Stanislav Lendvai
z Veľkého Krtíša
a **Bronislava
Molnárová** z Nitry

11. 11. 2021

Miloš Pákozdy
a **Jana Páleníková**
obaja z Nitry

Vladimír Blaho
a **Simona Izsófová**
obaja zo Štitáru

V OKTÓBRI NÁS NAVŽDY OPUSTILI TÍTO NITRANIA

Michal Babiak
vo veku 81 rokov

Eva Bacskorová
vo veku 78 rokov

Gabriela Bačová
vo veku 71 rokov

Zuzana Bajžíková
vo veku 80 rokov

Mária Balážová
vo veku 68 rokov

Viera Belanová
vo veku 71 rokov

Milan Benko
vo veku 79 rokov

Dušan Bidelnica
vo veku 72 rokov

Viola Bihariová
vo veku 69 rokov

Mária Birdášová
vo veku 86 rokov

Anna Bírová
vo veku 69 rokov

Jozef Blaho
vo veku 55 rokov

Zoltán Bobek
vo veku 67 rokov

Jozef Botka
vo veku 82 rokov

Božena Brňová
vo veku 84 rokov

Eva Cocherová
vo veku 77 rokov

Mária Császárová
vo veku 79 rokov

Rudolf Daňo
vo veku 87 rokov

Helena Dobošová
vo veku 67 rokov

Bohumil Fuska
vo veku 74 rokov

Marián Gabula
vo veku 48 rokov

Mária Galbavá
vo veku 88 rokov

Július Gašparovič
vo veku 91 rokov

Pavol Géci
vo veku 74 rokov

Rudolf Gerhát
vo veku 81 rokov

Igor Hájka
vo veku 63 rokov

Vladimír Halla
vo veku 66 rokov

Štefánia Harmatová
vo veku 91 rokov

Václav Hauptmann
vo veku 72 rokov

Jaroslav Hradecký
vo veku 84 rokov

Oľga Hriadeľová
vo veku 90 rokov

Katarína Chrenková
vo veku 59 rokov

Vincent Jamrich
vo veku 97 rokov

Valeria Jankalová
vo veku 88 rokov

Stanislav Jarabica
vo veku 90 rokov

Alexander Kis
vo veku 86 rokov

Alžbeta Kleinová
vo veku 74 rokov

Jan Kohoutek
vo veku 60 rokov

Ján Kolárik
vo veku 73 rokov

Anna Košťálová
vo veku 57 rokov

Jozef Kováčik
vo veku 63 rokov

Anton Kram
vo veku 56 rokov

Marta Krasňanská
vo veku 56 rokov

Martin Krošlák
vo veku 42 rokov

Eva Kučesová
vo veku 76 rokov

Dušan Kulík
vo veku 85 rokov

Anna Kviatkovská
vo veku 69 rokov

Vojtech Laca
vo veku 52 rokov

Helena Lohyňová
vo veku 87 rokov

Dušan Machuč
vo veku 54 rokov

Rozália Maťašovská
vo veku 83 rokov

Janka Matiaszková
vo veku 68 rokov

Valéria Matyová
vo veku 81 rokov

Ľudovít Mečiar
vo veku 73 rokov

Milan Meszároš
vo veku 90 rokov

Dušan Michalička
vo veku 38 rokov

Emília Mikulová
vo veku 91 rokov

Karol Mócik
vo veku 72 rokov

Július Mokoš
vo veku 80 rokov

Imrich Neirurer
vo veku 80 rokov

Viktória Oravcová
vo veku 82 rokov

Anna Pagáčová
vo veku 71 rokov

Mária Pappová
vo veku 89 rokov

Štefan Paulovič
vo veku 76 rokov

Štefan Pénzeš
vo veku 80 rokov

Ľadislav Piška
vo veku 77 rokov

Ivan Rehák
vo veku 63 rokov

Ľudmila Rondošová
vo veku 62 rokov

Emil Samko
vo veku 54 rokov

Viliam Srňanský
vo veku 53 rokov

Július Szombath
vo veku 66 rokov

Róbert Šima
vo veku 63 rokov

Emil Šimko
vo veku 74 rokov

Adriana Šranková
vo veku 69 rokov

Igor Thurzo
vo veku 77 rokov

Anna Tkáčová
vo veku 90 rokov

Pavel Vajda
vo veku 79 rokov

Agnesa Vargová
vo veku 85 rokov

Viliam Vavák
vo veku 83 rokov

Margita Vígová
vo veku 90 rokov

Ján Vindiš
vo veku 74 rokov

Jaroslav Zmeták
vo veku 72 rokov

Viera Zuborová
vo veku 63 rokov

Erika Žáčiková
vo veku 83 rokov

	cesnak, po španielsky	dôveruj	patriace Adamovi	značka titánu	babylonský boh neba	viníč		albánske mesto	koža, po anglicky	nápor	a iné (skr.)	vietnamský dong (kód)	kyselina, po anglicky	druh tanca
Cameronov veľkoform							druh poľnej rastliny							
							halier (skr.)							
prvá tajnička														
hranica, po latinsky				príprava varením							číslo daňovníka			
				strih nohavíc							ober o silu			
Pomôcky: Abts, acid, ajo, Anu, skin, Vora	omámim alkoholom	majstrovstvá sveta			domáce meno Alana							ruský súhlas		
		druhá tajnička										hrab, po česky		
pokrivil										Slovenský hodváb (skr.)			tretia tajnička	neodišiel
zamotaj do perín										povraz so slučkou				
kráčam										nemecký maliar (Tomma)				
iniciály herca Ironsa				islamský duchovný	nealko nápoj					súrodeneč				
elitný (skr.)											albumy, po česky	značka prvku rádium		
											predložka			
vedľa, pomimo										letopis				
										čertice (pejor.)				
	obyvateľ Dánska				notár, po nemecky	cudzopasné rastliny	dedinský boháč	spojka alebo častica	surovina na výrobu piva					šľachtic s lénym právom
	výber hráčov													
meno Cibulkovej									prejav záujmu mužského mena					
kód Rumunska			spoločenstvo									et alteri (lat. skr.)		
			zámedzie v hre									poď, hybaj (citoslovce)		
citoslovce pochopenia				telo (zriedkavo)							Škola verejného zdravotníctva			
				značka kiloampéru							technické služby (skr.)			
vzlykala								povrch tenisových kurtov						
tatarský biftek								bdel						

Na svätú Luciu nemo vymetajú v bielom oblečené postavy s husacími brkami všetky kúty v dome. Podľa pradávného kultu sa verilo, že tam sídlia duše predkov. Z domov a dvorov Lucie vyhánali aj strašidlá, zlých duchov, temné sily, choroby a trápenia. Muži vyrábali Luciin stolček, ktorý mal byť z dreva, bez **(prvá tajnička)**. Ak si naň gazda v Štedrý deň sadol alebo sa naň postavil, mohol medzi ženami odhaliť strigy. Dievčatá zrelé na vydaj v tento deň napísali na 12 papierikov mená potenciálnych ženíchov a papieriky poskladali. Potom každý deň až do štedrej večere jeden papierik **(druhá tajnička)** alebo roztrhali. Na Štedrý deň po večeri rozlepili posledný papierik a tam sa dozvedeli meno toho pravého. V niektorých regiónoch bolo na lístočkoch iba 10 mien. Na jedenástom bola smrť a na dvanástom dve slová - **(tretia tajnička)**.

meno / tel.:

.....

Zapojte sa do súťaže o tri publikácie o Nitre.

Riešenie krížovky spolu s kupónom a vaším telefónnym číslom pošlite do 29. 12. 2021 na adresu:

Odbor komunikácie a propagácie, Mestský úrad, Štefánikova trieda 60, 950 06 Nitra alebo emailom na redakcia@msunitra.sk.

Výhercov budeme kontaktovať telefonicky.

NEWS REVIEW

MULTIFUNCTIONAL PLAYGROUNDS WILL BE RENOVATED

Nitra has a total of six multifunctional playgrounds managed by Službyt. Most of them were put into operation in 2008. At this time, the town is repairing playgrounds in Chrenová, Kýnek, Diely, Párovské Háje and Janíkovce. The total cost of the repair is 54,000 euros without VAT. In most cases, the surface of the playground is being reconstructed, and in Diely it needs to be completely replaced because of considerable damage. Next, the guardrails will be replaced and the iron structures will be restored, making the playgrounds completely renovated.

The work will be completed by the end of the year or somewhat sooner if the weather allows.

LET'S HELP NITRA AVOID BLACK

The city of Nitra has set up several mobile vaccination centres on its territory. Banská Bystrica self-governing region offered mobile units and a helping hand to the town. The district lacked almost six hundred vaccinated people over the age of fifty to reach

the 60 percent threshold. Thanks to a proactive approach and the help offered, vaccination sites have become closer to people. Residents can be vaccinated on Fridays and Saturdays in the Mlyny shopping centre in the city centre. The inhabitants of Zobor, Dražovce, Janíkovce, Kýnek and Krškany could use the one-time possibility to get vaccinated in local cultural houses. Two types of vaccines are being administered. On the first weekend, almost 400 people used the vaccination centre in Mlyny, the second weekend more than 900 people were vaccinated there.

THE NEW CARRIER TRANSDEV IS GRADUALLY GETTING THEIR NEW PUBLIC TRANSPORT BUSES

Nitra will have not only a completely new fleet, but also the most modern equipped buses in Slovakia. New payment methods will also be added. From 1st January 2022, most passengers will be able to switch from classic chip cards to a mobile application. One of the most effective options will be the mobile application, which will be launched in December and will be available to everyone from the age of 16.

You can apply for a new card via the e-shop <https://eshop-nitra.transdev.sk/>, or fill in the application in person at the point of sale at the city market (entrance from Štúrova Street). In addition to filling in the application form, you need a proof of identity and a proof of possible discount to authorize a new card. Your photo will be taken by the staff directly at the branch. Transdev will replace the old chip card with a new one free of charge.

CYCLE ROUTE NITRA - DRAŽOVCE CLOSER TO REALITY

The town of Nitra has a valid building permit for the construction of the Nitra - Dražovce cycle route. The two-kilometre section will connect to the already existing path in the industrial park North and connect the City Park with Dražovce. If everything goes as expected, the building process will start in spring, after the winter closure.

RECONSTRUCTION OF HANULOVA STREET CONTINUES

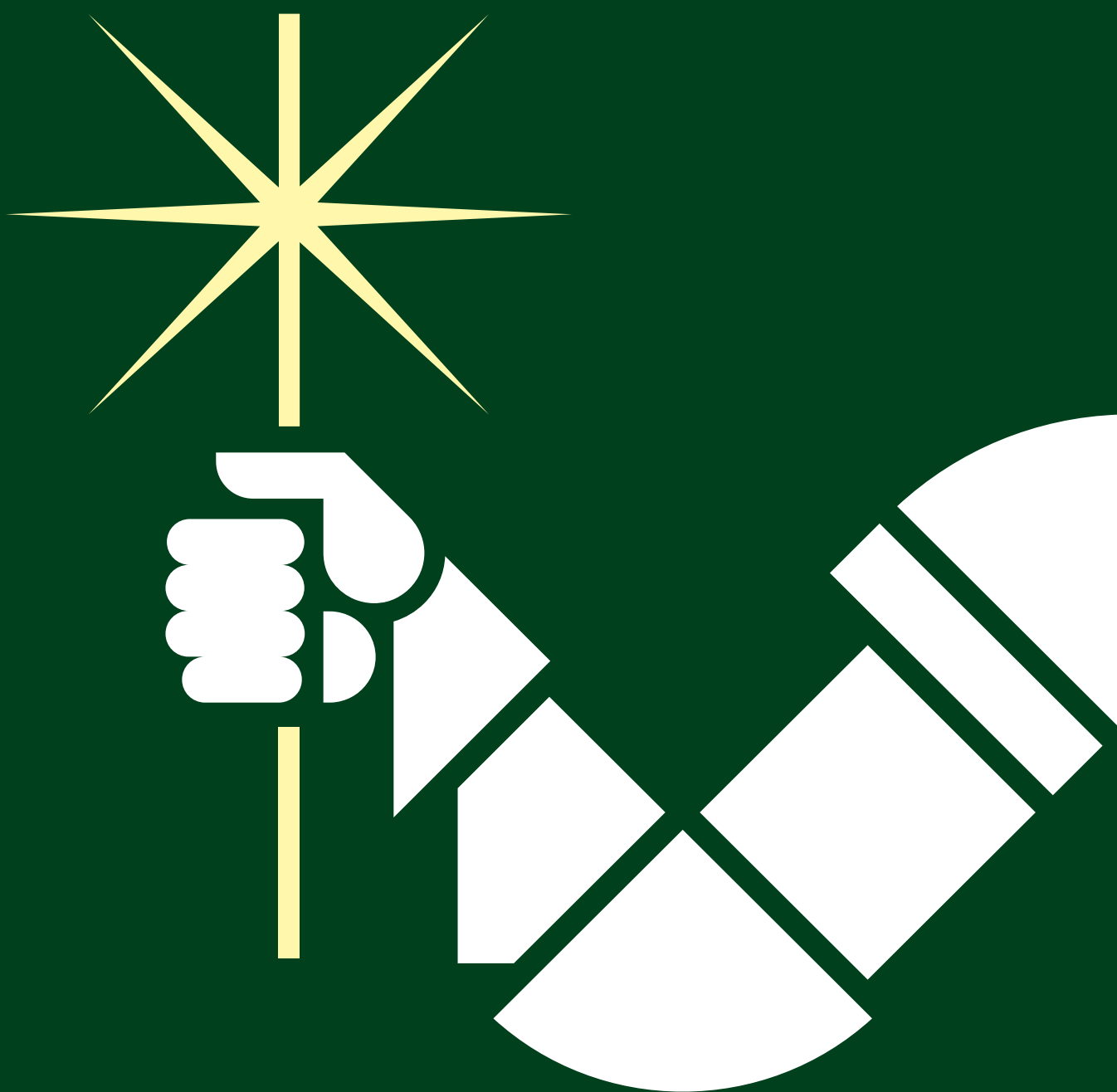
The first stage took place in 2020 in the months of May to June, the cost of reconstruction

was almost 197,000 euros. The second stage concerns the section from 23 Hanulova Street to the roundabout, the expected date of the repair is 18th December. The total cost is 139,500 euros.

WILL THERE BE ADVENT MARKETS IN NITRA?

At the time of deadline for the newspaper, the City of Nitra did everything to keep the Advent markets at least in some form. This is despite the fact that several regional cities have already announced market disruptions after the authorities tightened the conditions for mass events. Advent markets in Nitra will take place until 23th December. The municipality reckons with the fact that there will be craft stalls and stalls with refreshments. Cultural programme is prepared for the Advent markets. The headliners of these performances will be published by the city on its website and on the Facebook profile of the city of Nitra. The city still counts on an entertainment programme for the New Year's Eve. The city certainly does not plan fireworks.

Šťastné
a veselé